

Universitatea Babeș–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2009 / 2010
Semestrul I

I. Informații generale despre curs

Titlul disciplinei: Etica cercetării

Codul: HFE0411

Numărul de credite: 7,5

Locul de desfășurare: Kogălniceanu 1

Programarea în orar a activităților: cf. orarului departamentului de Filosofie

II. Informații despre titularul de curs

Nume, titlul științific: Noveanu, Alina, Lect.Dr.

Informații de contact : anoveanu@hiphi.ubbcluj.ro

Ore de audiență:2

III. Descrierea disciplinei:

Cursul urmărește atât o introducere în problemele de ordin teoretic cu privire la sensul, sfera și conținutul domeniului eticii cercetării, cât și o informare practică asupra condițiilor de desfășurare a unei cercetări conforme normelor comunității științifice. În prelungirea acestei inițieri se studiază ca activitate de seminar cazuri particulare bazate pe exemple preluate din istoricul cercetării în România și de asemenea, cazurile clasice consemnate în literatura de specialitate. Se vor studia de asemenea diferite modele de argumentare a căror proveniență și zonă de confirmare este prin excelență una moral-etică : raportare la un fapt dat (precedent), apelul la sentiment, trimitere la posibilele urmări și consecințe ale unui act, apelul la conștiința individuală etc. în contextul punerii în evidență a nucleului etic al celorlalte modalități argumentative dominante în domeniul științelor umaniste: metoda logică, discursivă, dialectică, analogică, transcendentală, analitică, hermeneutică.

Competențele dobândite de cursant sunt în acest caz deopotrivă teoretice cât și practice : studentul va fi capabil să opereze cu noțiunile filosofice proprii domeniului studiat, va cunoaște aspectul obiectiv normativ reprezentat de legislația română cu referire la problemele puse în discuție și va învăța derularea în manieră responsabilă a activităților de cercetare individuale.

Metodele utilizate sunt alternativ : adresarea directă, expunerea teoretică, lucrul în grupe/echipe , organizarea de dezbateri cu privire la exemple și probleme expuse.

IV. Bibliografia obligatorie:

Moritz Schlick, Fragen der Ethik, Suhrkamp Verlag 1984

Annemarie Pieper, Einführung in die Ethik, A. Francke Verlag Tübingen- Basel UTB, 2003

Peter Singer Practical Ethics, Cambridge University Press, 1987

Bernard Williams, *Ethics and the Limits of Philosophy*, London 1985

Hans Jonas, *Technik, Medizin und Ethik – Praxis des Prinzips Verantwortung*, Suhrkamp Verlag 1987

Max Weber, *Wissenschaft als Beruf*, Philipp Reclam u.Co. Stuttgart 1995

Max Weber, *Der Sinn der Wertfreiheit der soziologischen und ökonomischen Wissenschaften in Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*, Mohr-Siebeck, UTB, 1988;

J.G. Fichte, *Das System der Sittenlehre nach den Prinzipien der Wissenschaftslehre (1798)*, Meiner Verlag, 2000

Max Weber- *Etica protestantă și spiritul capitalismului* (Humanitas 2003)

Monica Heintz: *Etica muncii la românii de azi* (Ed. Curtea Veche 2005);

Ottfried Höffe, *Transzendente Ethik und transzendente Politik in Baumgartner, H.M*

Prinzip Freiheit, Eine Auseinandersetzung um Chancen und Grenzen;

<http://www.cncsis.ro/includes/etica.html>

Notă: bibliografia va fi inclusă într-un așa-numit aparat anexa curs (Handapparat) care va conține pe lângă reader-ul aferent seminarului volumele susmenționate.

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

In conformitate cu specificul disciplinei: texte de seminar, retroproiecții;

VI. Planificarea /Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

1. Considerații introductive:

- a. Etica și morala ca discipline filosofice și în practica vieții – evoluție istorică ; locul eticii în experiența cotidiană ; scopul și limitele abordării etice; problema relativismului; exemple ;
- b. Situația eticii profesionale între etica individuală și etica socială; Problema impunerii principiilor etice (aspectul juridic) Etica aplicată și importanța acesteia pentru practica științifică; Etici speciale (enumerare și caracterizare);

Bibliografie seminar:

<http://www.cncsis.ro/includes/etica.html>

Peter Singer *Practical Ethics*, Cambridge University Press, 1987 (fragment)

Bernard Williams, *Ethics and the Limits of Philosophy*, London 1985 (fragment)

Notă: În cazul seminariilor cu indicație bibliografică derularea acestuia se constituie ca discuție pe baza textelor propuse.

2. Libertatea individuală și cercetarea: Etică și juridic: reglementări legislative (Legea învățământului 84/1995 și Constituția României din 2003, Titlul II, Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale); Dincolo de juridic : Principii etice ale omului de știință și ale cercetătorului;

Bibliografie seminar:

www.Dreptonline.ro

Hans Jonas, Technik, Medizin und Ethik –Praxis des Prinzips Verantwortung, Suhrkamp Verlag 1987(fragment)

Max Weber, Wissenschaft als Beruf, Philipp Reclam u.Co. Stuttgart 1995

3. Etica cercetării și etica muncii – între „etica protestantă” și „etica la romani de azi”; două paradigme cu specific național: Max Weber- Etica protestantă și spiritul capitalismului (Humanitas 2003) și Monica Heintz: Etica muncii la romani de azi (Ed. Curtea Veche 2005); Seminar: dezbateri;
4. Cercetarea și educația; Etica și pedagogia; (I)Excurs Istoric: conceptele „ingrijirii de sine”- grija față de altul în Grecia antică ; Conștiința civică și impulsul pedagogic; Stat și educație în programul platonician al educației; modelul Academiei; Bibliografie seminar :
Platon, Opere: Protagoras, Phaidon;(fragmente)
M . Foucault Hermeneutica subiectului Polirom 2004(fragment)
Julius Stenzel, Studii și eseuri platoniciene, Grinta 2006(fragmente)
5. Etica cercetării în cadrul instituțiilor de învățământ; aspecte actuale ale eticii pedagogice; Discuție: Valori practice în cadrul învățământului academic (Max Weber):
Bibliografie seminar :
Peter Richards, Ethics and education, London George Allen & Unwin Ltd. 1969;(fragment)
Max Weber, Praktische Wertungen im akademischen Unterricht, în Gesammelte Werke zur Wissenschaftslehre, Mohr-Siebeck 1988.
6. Știința și etica: raportul eticii cu științele empirice; cercetarea și problema mediului; etică ecologică, etică a păcii;
Bibliografie seminar:
Roderick Nash, The rights of nature: a history of environmental ethics, University of Wisconsin Press, 1989;(fragment)
Dieter Henrich , Ethik zum nuklearen Frieden, Frankfurt 1990. (fragment)
7. Cercetare și politică a cercetării : Inlocuirea lui „cum?” cu „în ce scop?” Posibilități de corecție: rațiune instrumentală –rațiune practică și politică ; discuție: libertatea cercetării și problema clonării umane;
Bibliografie seminar:
Barbara MacKinnon (edt.), Human cloning: science, ethics and public policy, University of Illinois Press, 2002 (fragment)
Th. W.Adorno , M. Horkheimer: Dialektik der Aufklärung, Verlag Fischer 1969, ed. 2003 (fragment)
8. Etica cercetării: Modalități de argumentare etice și morale în cadrul cercetării științifice (I);

- a. Modalități de argumentare dinspre morală, exemple (raportare la un fapt dat, apelul la sentiment, trimitere la posibilele urmări și consecințe ale unui act, apelul la conștiința individuală etc.)
Seminar: exemple, exerciții de grup
9. Etica cercetării : Modalități de argumentare etice și morale în cadrul cercetării științifice (II);
b. Modalități de argumentare dinspre etică, exemple (metoda logică, discursivă, dialectică, analogică, transcendentală, analitică, hermeneutică);
Bibliografie seminar: Hans Georg Gadamer, Adevăr și metodă, Teora 2001 (fragment) și exerciții individuale și de grup
10. Știință și valoare; Separarea principală între cunoașterea empirică și valoare la Max Weber. Ce semnifică „obiectivitatea” cunoașterii sociale empirice?
Bibliografie seminar:
Max Weber, Die Objektivität sozialwissenschaftlicher und sozialpolitischer Erkenntnis, Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre, Mohr-Siebeck, UTB, 1988
11. Etica și practica; Practica cercetării : raportul eticii cu psihologia și sociologia; etică și valoare (punctul de vedere fenomenologic);
Bibliografie seminar:
Max Scheler, Der Formalismus in der Ethik und die materiale Wertethik, Niemeyer, 1966 (fragment)
Ottfried Höffe, Transzendente Ethik und transzendente Politik, in Baumgartner (ed.) Prinzip Freiheit, Eine Auseinandersetzung um Chancen und Grenzen transzendentalphilosophischen Denkens. Freiburg/München 1980 (fragment)
12. Cercetare, cercetător, obiectul cercetării (I) Etica cercetării: raportul cercetător- științific community- concluzii ;
Bibliografie seminar:
Max Weber: Ethische Normen und Kulturideal în Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre, Mohr-Siebeck, UTB, 1988;
13. Cercetare, cercetător, obiectul cercetării (II) Rezultatul cercetării științifice individuale în contextul comunității științifice : care sunt cerințele minime ale unei lucrări de cercetare originale? Păstrarea obiectivității științifice a cercetării în cadrul schimbărilor ideologice cu privire la valoare și cultură; Cercetarea și istoria;
Seminar: studii de caz; discuții libere.
14. Cercetare, cercetător, obiectul cercetării (II) Obiectul cercetării și lumea: modalități de raportare (exemplu: cuplul Ereignis -Ge-stell); politici de păstrare și protecție
Bibliografie seminar: Martin Heidegger: Întrebarea privitoare la tehnică 1953 (Die Frage nach der Technik, Klett –Cotta 2002) studii de caz; discuție.

VII.

Modul de evaluare:

Notare: examen scris (50%) și lucrare de seminar (50%)

Notă cu privire la lucrarea de seminar:

Condiție a primirii studentului în examen este conceperea și susținerea unei lucrări originale (depistarea plagiatului aduce cu sine respingerea candidatului). Lucrarea cuprinde 10-12 pg. Cerințe de redactare: font Times new roman 12 la paragrafe de 1,5 rânduri). Tema lucrării va fi propusă conducătorului de seminar și se referă la tematica discutată în timpul semestrului. Lucrările vor fi susținute în cadrul unor dezbateri în urma cărora va fi stabilită și forma finală a redactării. Termen de predare a redactării finale: cu o săptămână înaintea datei de examen.

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

Consecința plagiatului (plagiatul fiind considerat a fi atât copierea integrală cât și parțială a unor lucrări existente de specialitate, de asemenea citarea sau parafrizarea unor idei centrale, nesemnificate corespunzător) la lucrările elaborate este neacceptarea studentului la examenul scris și anularea lucrării. Consecința fraudei la examen este anularea lucrării. Rezolvarea contestațiilor se va face în termen de 2 zile de la depunerea acestora la secretariatul facultății.

IX. Bibliografia opțională:

- J. Habermas, Theorie des kommunikativen Handelns (2 vol). Frankfurt/M. 1981
- J.G. Fichte, Von den Pflichten des Gelehrten, Hamburg 1971
- M . Foucault Hermeneutica subiectului Polirom 2004
- Hans Georg Gadamer, Adevăr și metodă, Teora 2001
- Dieter Henrich , Ethik zum nuklearen Frieden, Frankfurt 1990.
- Bernard Williams, Ethics and the Limits of Philosophy, London 1985
- Peter Richards, Ethics and education, London George Allen & Unwin Ltd. 1969;
- Roderick Nash, The rights of nature: a history of environmental ethics, University of Wisconsin Press, 1989;
- Barbara MacKinnon (edt.), Human cloning: science, ethics and public policy, University of Illinois Press, 2002
- Th. W.Adorno , M. Horkheimer: Dialektik der Aufklärung, Verlag Fischer 1969, ed. 2003

